

L^AT_EX تە ئۇيغۇرچە بەتنى قانداق ياسايمىز؟

ئەنۋەر مەمەت *

anwar@temple.edu

1 جەدۋەل

Table 1: بىزنىڭ ھۆنەرۋەنلىرىمىز

ئىسمى ئاتىسى	كەسپى	تېلېفون	يۇرتى
ئەمەت تۇرسۇن	ياغاچچى	456-1234	قەشقەر كونا شەھەر
ھەسەن سىدىق	تۆمۈرچى	325-4325	غۇلجا دادامتۇ
تۇرسۇن پالتاجى	سازچى	281-4534	خوتەن قارىقاش

2 كۆپ ستون

1. تاش چىراغ. باركۆل ناھىيىسىدىن مىلادىدىن ئىلگىرىكى دەۋرلەرگە تەۋە بىر خارابىلىكتىن بىر دانە تاش چىراغ تېپىلغان. بۇ چىراغنىڭ ئېگىزلىكى 31 سانتىمېتىر بولۇپ، چاسا تەگلىك شەكلىدە ياسالغان. چىراغنىڭ بىر يېنىغا ماي مۇننىڭ شەكلى ئويۇلغان. 1972 - يىلى تۇرپان ئاستانە قەدىمكى قەبرىستانلىقىدىكى 177 - نومۇرلۇق قەبرىدىن بىر دانە ئىپتىدائىي تاش چىراغ قېزىۋېلىنغان. بۇ چىراغ خېلى بۇرۇنقى دەۋرلەردە ياسالغان، ئەمما تاڭ سۇلالىسى دەۋرىگە كەلگەندە جەسەت بىلەن قويۇلغان، دەپ پەرەز قىلىنغان. چىراغنىڭ ئېگىزلىكى 11.8 سانتىمېتىر، ئۇزۇنلۇقى 12 سانتىمېتىر بولۇپ، ئۇ ھازىر ئاپتونوم رايونلۇق مۇزېيدا ساقلىنىۋاتىدۇ.

2. ساپال چىراغ. 1961 - يىلى مۇڭغۇلكۈرە ناھىيىسىدىكى شوتا قەدىمكى قەبرىستانلىقىنى ئارخېئولوگىيىلىك تەكشۈرۈشتە 7 - نومۇرلۇق قەبرىدىن بىر دانە ساپال چىراغ قېزىۋېلىنغان. بۇ چىراغنىڭ ئېگىزلىكى 9.5 سانتىمېتىر. قىلىنغان «شىنجاڭنىڭ مەدەنىيەت يادىكارلىقى - ئارخېئولوگىيە خىزمىتىدىكى يېڭى ھاسىلاتلار» دېگەن كىتابقا كىرگۈزۈلگەن «1995 - يىلى تۇرپان يارغول قەدىمكى شەھىرى غەربىي غول قەبرىستانلىقىنى قىزىشتىن قىسقىچە دوكلات» تىكى مەلۇماتلارغا قارىغاندا، قەدىمكى تۇرپان خەلقى ساپال چىراغ ياساشتا ھەر خىل مەن بەت ياساشقا قىزىقىپ بۇنى ياساپ باقتىم.*

يېڭى تېخنىكا ۋە ھۈنەر - سەنئەتنى شەكلى ۋە سۈپىتى جەھەتتە شۇ ياراتقان. قوللىنىپ، چىراغلارنىڭ ياسىلىش دەۋرلەرگە نىسبەتەن يېڭىلىق

3 رەسىم قىستۇرۇش

3. لاي چىراغ. لايدا ياسالغان بۇنداق چىراغلار ئاساسەن تۇرپان ئاستانىدىكى مىلادىيە 4 - ئەسىردىن 8 - ئەسىرگىچە بولغان دەۋرگە تەۋە فەربىلەردىن قېزىۋېلىنغان. ئۇلارنىڭ سانىمۇ خېلى كۆپ. مەسىلەن: تۇرپان ئاستانىدىكى 307 - نومۇرلۇق قەبرىدىن ئۈچ دانە، 327 - نومۇرلۇق قەبرىدىن 12 دانە لاي چىراغ قېزىۋېلىنغان. بۇ چىراغلار قولدا ياسالغان بولۇپ، شەكلى ئاددىي، ياسىلىشى بىر قەدەر قوپال.

4. ياغاچ چىراغ. دىيارىمىزدىكى ئارخېئولوگىيىلىك قېزىشلاردا ياغاچ چىراغ ناھايىتى ئاز بايقالغان. ئۇلارنىڭ دەۋرى مىلادى 5 - ئەسىردىن 9 - ئەسىرگىچە بولغان دەۋرلەرگە توغرا كېلىدۇ. بۇ چىراغلار ھازىر ئاپتونوم رايونلۇق مۇزېيدا ساقلىنىۋاتىدۇ. 5. مىس چىراغ. 1959 -

يىلى مارالبېشى ناھىيىسىنىڭ توققۇزساراي خارابىسىدىن ناھايىتى نەپىس قۇيۇلغان، ئۆزگىچە ئالاھىدىلىككە ئىگە، ئېگىزلىكى 7.3 سانتىمېتىر كېلىدىغان بىر دانە مىس چىراغ تېپىلغان. مۇشۇ خارابىدىن بايقالغان يادىكارلىقلارغا ئاساسەن، ئۇ مىلادىيىنىڭ ئالدى - كەينىدىكى دەۋرلەرگە مەنسۇپ دەپ قارالماقتا.

6. قاشتېشى چىراغ. ئۈچ پىلىكلىك بۇنداق چىراغ قەشقەر شەھىرىدىن تېپىلغان بولۇپ، ئېگىزلىكى 12 سانتىمېتىر، كەڭلىكى 23 سانتىمېتىر، ئۈچ پىلىكلىك بۇ چىراغ ئاق قاشتېشىدىن ئويۇلغان بولۇپ، خالىغان جايغا تۈز قويۇشقىمۇ، ئېسىپ قويۇشقىمۇ بولىدۇ. ئىشلەتكەندە ئۈچ پىلىككىنى تەڭلا يورۇتۇشقىمۇ بولىدۇ. ئۇزاق تارىختىن بۇيان ئەجدادلىرىمىز تەرىپىدىن ياغ چىراغ، پىلىك چىراغ، جىنچىراغ، كىرىس چىراغ دەپ ئىشلىتىلىپ كەلگەن بۇ چىراغلار تاش قوراللار دەۋرىدە تاشتىن ۋە ياغاچتىن، برونزا(كۆك مىس) دەۋرىدە مىس ۋە قاشتېشى قاتارلىقلاردىن ياسالغان. بولۇپمۇ ئەجدادلىرىمىز مېتالچىلىق دەۋرىگە قەدەم قويغاندا، مىس، تۆمۈر، چۈيۈن، پولات، قەلەي قاتارلىقلاردىن كۆركەم، چىرايلىق، سېتىپ چىراغلار ياسىلىپ پايدىلىنىلغان. شۇڭا، ئەجدادلىرىمىزنىڭ چىراغ مەدەنىيىتى ھەققىدە تېخىمۇ ئەتراپلىق ئىزدىنىشىمىزگە توغرا كېلىدۇ.

4 شېئىر

شەيتان
شەيخ سەئىدى

ئەل ھەققىنى يەيتى دائىم بىر ئەبلەخ
ئەمما تىللاپ تۇرار ئىدى شەيتاننى
دىدى بىر كۈن شەيتان ئاڭا دۇچ كىلىپ:
ئۇچراتمىدىم سەندەك رەزىل ئىنساننى.

كۆڭۈلدىغۇ خېلى يېقىن تۇققان بىز،
نېمە بۇنداق تىللاپ يۈردۈڭ تۇتامسىز؟

5 تىزىملىك

- ئائىلە ۋە دوستلار خىزمەتتىن مۇھىم.
- داۋاملىق راستچىل بولۇڭ. يالغاننى ئەستە ساقلىماق بەك تەس.
- ئۆزى ياخشى كۆرمەيدىغان ئىشنى قىلىشقا ھايات بەك قىسقا كىلىدۇ.
- ئۆزى قىلالمايمەن دېيىشتىن بۇرۇن، باشقىلارنى ئۇ ئىشنى قىلالايدۇ دەپ ئوبالاڭ

6 ماتېماتىكا

$$E = mc^2 \text{ ئېينىشتېن} \quad (1)$$

$$m = \frac{m_0}{\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}} \quad (2)$$

⋮

$$= 12 + 7 \int_0^2 \left(-\frac{1}{4} (e^{-4t_1} + e^{4t_1-8}) \right) dt_1$$

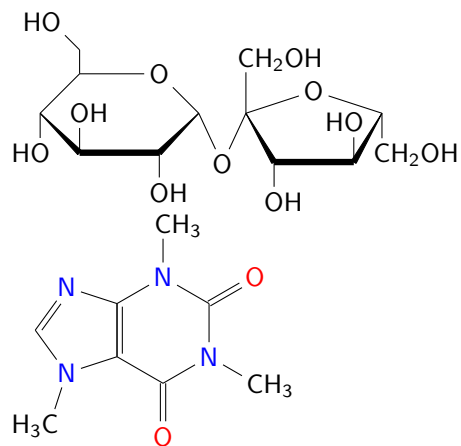
$$= 12 - \frac{7}{4} \int_0^2 (e^{-4t_1} + e^{4t_1-8}) dt_1$$

⋮

$$A_{m,n} = \begin{pmatrix} a_{1,1} & a_{1,2} & \cdots & a_{1,n} \\ a_{2,1} & a_{2,2} & \cdots & a_{2,n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ a_{m,1} & a_{m,2} & \cdots & a_{m,n} \end{pmatrix} \quad (3)$$

$$\frac{\sum_{n>0} z^n}{1} k n(1-qk) \prod_{1 \leq k \leq n} (1 - q^k) \quad (4)$$

7 خمیه

8 کومپیوتپر پروگراممسی

Algorithm 1 مقدارى، $(\tau(A, \sigma, D))$ پروگرامما

```
1: ئاۋال ھەر بىر نوقتىنىڭ ھالىتىنى تەكشۈرىدۇ.
2: if  $(\tau.(A + D) \leq P_0.\text{AvailableTime} + \tau.\sigma C_{ms})$  then
3:   return false
4: end if
5:  $\tau_p = \text{getPredecessor}(\tau)$ 
6:  $\tau_s = \text{getSuccessor}(\tau)$ 
7:  $\tau.\mathcal{E} = \mathcal{E}(\tau.\sigma, N)$ 
8: if  $(\tau_s \neq \text{null} \ \&\& \ \tau.\mathcal{E} > \tau_s.\text{slack}_{min})$  then
9:   return false
10: end if
11: if  $(\tau_p == \text{null})$  then
12:    $\tau.S = \tau.A$ 
13: else
14:    $\tau.S = \tau_p.C$ 
15:   if  $(\text{TWQ} == \emptyset)$  then
16:      $\text{adjust}(\tau)$ 
17:   end if
18:    $\tau.S = \max(\tau.S, \tau.A)$ 
19: end if
20: if  $\tau.(A + D - S) < \tau.\mathcal{E}$  then
21:   return false
22: else
23:    $\tau.\text{slack} = \tau.(A + D - S - \mathcal{E})$ 
24:    $\tau.C = \tau.(S + \mathcal{E})$ 
25:    $\text{TWQ.insert}(\tau)$ 
26:    $\text{updateSlacks}(\tau, \text{TWQ})$ 
27:   for  $(\tau_i \in \text{TWQ} \ \&\& \ \tau_i.(A + D) > \tau.(A + D))$  do
28:      $\tau_i.C += \tau.\mathcal{E}$ 
29:   end for
30:   return true
31: end if
```

Algorithm 2 ئۇيغۇرچە پروگرامما

```
if دادا ياخشى بولسا then
  if ئانا ياخشى بولسا then
    بالا ياخشى بولىدۇ
  end if
end if
```
